

COLUMN

DAVID DE CREMER

Zoek het kompas

De G20-top in Pittsburgh werd voorgesteld als de meeting waar de financiële crisis stevig aangepakt zou worden. Mooie beloftes werden gemaakt, en de oplossingen leken niet ver meer af. Het grote probleem in het bankwezen leken de exorbitante bonussen. Nieuwe regels moesten dat aan banden leggen. Het grootste probleem is er echter een van financiële en morele verantwoordelijkheid opnemen.

Banken hebben in het recente verleden nooit veel druk ervaren om financiële verantwoordelijkheid op te nemen. Twee zaken waren daarbij belangrijk. Het idee dat 'schulden goedkoop zijn' en 'financiële garanties uitermate gul door de politiek werden vergeven'. Het gevolg was dat banken onvoorzichtig en risicovol aan de slag gingen met deze financiële garanties. Psychologisch is dat makkelijk te verklaren. Beeld je de volgende situaties in: je vindt 100 euro op de grond of je verdient 100 euro door noeste arbeid. In welke situatie neem je het snelst een financieel risico? In welke situatie voel je je minder ongemakkelijk om geld te verliezen? Het antwoord is simpel: de 100 euro waar je zelf niets voor hebt moeten doen, wordt het snelst en op de meest risicovolle manier uitgegeven. Het is dan ook niet moeilijk je in te beelden dat hetzelfde proces zich heeft afgespeeld in de bankenwereld. Zolang men met het geld van anderen kon spelen, werd weinig verantwoordelijkheid aan de dag gelegd.

Daarnaast is gebleken dat er ook een gebrek aan morele verantwoordelijkheid is. Dat is deze week weer pijnlijk duidelijk geworden met de uitlatingen van Lloyd Blankfein, de topman van Goldman Sachs. Banken doen het werk van God en nemen dus hun maatschappelijke functie wel degelijk serieus. Daarom vindt Blankfein het uitdelen van 20 miljard dollar aan bonussen eind dit jaar gerechtvaardigd. Zijn uitspraak toont aan dat er geen moreel kompas bestaat in de ban-

kenwereld. Een moreel kompas dat doet beseffen dat niet enkel de wet van de markt geldt, maar ook het sentiment van de maatschappij. Het lijkt erop dat Goldman Sachs redeneert dat het verlenen van diensten aan de maatschappij een taak is die hen moreel superieur maakt. Vanuit dat oogpunt bekeken zijn flinke bonussen dan ook geen overbodige luxe. Dat soort compensatiedenken lijkt me echter helemaal niet gerechtvaardigd. Want is de uiteindelijke functie van een bank net niet dat men sowieso die diensten verleent?

Het lijkt me daarom uitermate nuttig dat we eens echt gaan nadenken over het instituut 'bank' en hoe de huidige regelgeving ertoe leidt dat banken dat gedrag blijven stellen. Enkel op die manier kunnen we deze sector serieus gaan opleiden.

■ **David De Cremer** is hoogleraar behavioural business ethics aan de Rotterdam School of Management en de London Business School en wetenschappelijk directeur van het Erasmus Centre of Behavioural Ethics.

Niet enkel de wet van de markt geldt, maar ook het sentiment van de maatschappij.

